

UCHWAŁA NR
ZGROMADZENIA GÓRNOŚLĄSKO-ZAGŁĘBIOWSKIEJ METROPOLII

z dnia 2024 r.

w sprawie wystąpienia z apelem w sprawie pilnej potrzeby uzupełnienia finansów jednostek samorządu terytorialnego w roku 2024

Na podstawie art. 20 ustawy z dnia 9 marca 2017 r. o związku metropolitalnym w województwie śląskim (Dz. U. z 2022 r. poz. 2578) oraz §11 ust. 2 Statutu związku metropolitalnego „Górnośląsko–Zagłębiowska Metropolia” przyjętego uchwałą nr V/1/2018 Zgromadzenia Górnośląsko–Zagłębiowskiej Metropolii z dnia 16 lutego 2018 r. w sprawie przyjęcia Statutu związku metropolitalnego „Górnośląsko–Zagłębiowska Metropolia” (Dz. Urz. Woj. Śl. z 2018 r., poz. 1207), na wniosek Delegatów Zgromadzenia Górnośląsko–Zagłębiowskiej Metropolii Metropolii

uchwała się, co następuje:

§ 1. Występuje się z apelem w sprawie pilnej potrzeby uzupełnienia finansów jednostek samorządu terytorialnego w roku 2024.

§ 2. Apel stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 3. Uchwałę przekazuje się Prezesowi Radę Ministrów oraz Ministrowi Finansów.

§ 4. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Górnośląsko–Zagłębiowskiej Metropolii.

§ 5. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik do uchwały Nr
Zgromadzenia Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii
z dnia 2024 r.

Pan Donald Tusk
Prezes Rady Ministrów

Pan Andrzej Domański
Minister Finansów

Z uwagą śledząc postęp prac na zmianą systemu finansowania samorządów, Zgromadzenie Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii apeluje o doraźne uzupełnienie finansów JST w 2024 roku. Zmiany systemowe zaczną obowiązywać najwcześniej od 2025 roku. Tymczasem w bieżącym roku budżetowym samorządom brakuje środków na realizację zadań.

Brak uzupełnienia środków w bieżącym roku budżetowym postawi wiele miast przed koniecznością podjęcia radykalnych działań z wdrożeniem programów naprawczych włącznie. Oznacza to zatrzymanie procesów inwestycyjnych i rezygnację z rozpoczynania kolejnych, co w kluczowym momencie bieżącej perspektywy finansowej może przynieść katastrofalne skutki dla gospodarki i budżetu państwa w kolejnych latach.

W raporcie Śląskiego Związku Gmin i Powiatów stwierdzono:
Od 2022 roku zaczął obowiązywać nowy, istotnie zmieniony system dochodów JST, wprowadzony w pośpiechu, pod presją strat JST w dochodach bieżących, będących konsekwencją doraźnych zmian systemu PIT w latach 2019-2023 r. Zmiana systemu miała być „wsparciem” dla samorządów ze względu na trwałe odebranie im, na skutek polityki fiskalnej państwa, znaczącej części dochodów bieżących (z PIT), będących głównym źródłem finansowania przez nie usług publicznych. W efekcie ww. zmian JST w 2023 r. znalazły się w szczególnie trudnej sytuacji, dotyczącej utraty znaczącej części dochodów bieżących, skutkującej zagrożeniem utraty płynności finansowej głównie w grupie gmin miejskich, miast na prawach powiatu i części gmin miejsko-wiejskich. Organizacje samorządowe wskazywały na to zagrożenie już w końcu 2022 roku. Z obecnego obrazu sytuacji wynika kompletna destrukcja poprzedniego systemu dochodów JST i przejście na doraźne „ręczne sterowanie” nimi przez MF.

Powyższe potwierdziła Najwyższa Izba Kontroli w Raporcie: "Wsparcie finansowe samorządów przez państwo w okresie reform podatkowych i odbudowy gospodarki po epidemii COVID-19":
Dyskryminacja dużych miast przy podziale środków przez rząd, nierówne traktowanie samorządów oraz coraz większe uzależnienie ich finansów od decyzji rządu – to główne wnioski płynące z kontroli dotyczącej wsparcia finansowego samorządów. Najważniejszą przyczyną spadku dochodów własnych samorządów był spadek dochodów z tytułu PIT w wyniku wprowadzenia programu Polski Ład. Samorządom nie zrekompensowano jednak utraty tych dochodów w żaden trwały sposób. Zamiast tego wprowadzano co roku coraz to nowe rozwiązania, w dodatku już w trakcie wykonywania budżetów, uzupełniając jednorazowo ubytki, ale umożliwiając tym samym realizację minimum zadań obligatoryjnych. NIK zwraca również uwagę, że dochody własne samorządów były w coraz większym stopniu zastępowane dochodami transferowymi. Bardzo często miały one uznaniowy charakter i trafiały do tych grup samorządów, które z różnych względów były preferowane przez organy administracji rządowej.

Skutek zmian wprowadzonych przez poprzedni rząd jest taki, że wiele samorządów również w tym roku ma problemy z realizacją swoich budżetów i nie może czekać na zmianę systemu finansowania do 2025 roku. Zwracamy się więc z apelem o uzupełnienie dochodów bieżących w roku 2024, tak aby wszyscy, bez przeszkód mogli doczekać nowych rozwiązań systemowych dotyczących dochodów JST.